

זהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

פרישת תרומה + אין הברכה שורה במקום ריקן

שְׁבַע וְחֹדוּהָ - צריך להראות לפניו שובע ושמחה, ולא די באכילה קצת שאין בה שובע ושמחה מרובים, לכן הברכה כשהיא מתוך שובע ושמחה מעולה יותר. לאחר שהתבאר החילוק שיש בין תפילה המזון בספירות עליונות, יבואר בזה מדוע השיכור אסור בתפילה ומותר בברכת המזון.

מאידך, **בְּאֵתֶר דְּצִלוֹתָא לֹא הָכִי** - אבל במקום התפילה אינו כן, כי שם התפילה המעולה היא דוקא כאשר היא בלי אכילה, והטעם היא **דְּהָא סִלְקָא יְתִיר לְעִילָא לְעִילָא** - שהרי הוא עולה יותר למעלה למעלה לבניה שהיא פועלת בענינים רוחניים אשר על כן אין שם בחינת אכילה ושתייה. **וְעַל דָּא שְׁכּוֹר לֹא יִצְלִי צִלוֹתָא** - וכיון שהתפילה עולה למקום רוחני, על כן שיכור אסור לו להתפלל תפילה, כיון שאינו יכול להתקשר עם השכל הרוחני. אבל **בְּבִרְכַת מְזוֹנָא שְׁכּוֹר שְׂרִי לִיהּ לְבִרְכָא בְּרַפְתָּא מְזוֹנָא** - בברכת המזון מותר לשיכור לברך ברכת המזון, כיון שהיא אינו במקום הרוחני הדק, אלא במקום שנמשך ממנו השפע הגשמי לעולם.

לאחר שהתבאר הטעם שהשיכור מותר בברכת המזון, יבאר איך הוא נלמד מן הפסוק 'ואכלת ושבעת וברכת'.

ומבאר מהיכן נלמד שהשיכור מותר בברכת המזון. **מִשְׁמַע מַהֲאֵי קָרָא** - הוא מוכח מן הפסוק הזה, **דְּכִתְיִב 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ'**. ומפרש, 'ואכלת' זו אכילה, 'ושבעת' זו שתייה. ומבאר איך משמע ששתייה זו היינו כאשר השתכר מן היין, **דְּהָא שְׁבַעַא בְּחִמְרָא אִיהִי רְוִי** - שהרי השובע בין הוא השכרות, **חִמְרָא שְׁבַעַא וְדָאֵי** - שהרי היין משיבע הוא ודאי, **וְדָא אִיהוּ שְׁכּוֹר** - ואם כן מה שנאמר 'ושבעת' זהו השיכור שהוא שבע משתיית היין. ומוכח שאף הוא חייב לברך, **דְּכִתְיִב** - שהרי כתוב לאחר כך **וּבִרְכַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ**.

לאחר שהתבאר איך משמע מן הכתוב שגם השיכור חייב בברכת המזון, מבאר איך משמע מן הכתוב שברכת המזון המובחרת היא מתוך שובע.

ומדייק עוד להוכיח שברכת המזון המובחרת, זה כאשר היא בשמחה ושובע, כי הנה כתוב **וּבִרְכַתְּ אֶת דְּיִיקָא**, להורות שברכת המזון היא במלכות הנקראת 'את' המברכת לתפארת

שהיא כללות שש המידות מחסד עד יסוד, **דְּמִשְׁמַע דְּבִרְכַת מְזוֹנָא אֲצִטְרִיךְ חֻדוּהָ וְשְׁבַעַא** - שמזה מוכח שברכת המזון צריכה שמחה ושובע כפי שהיא במלכות. ועוד מוכיח מן הכתוב עצמו שברכת המזון המעולה היא כאשר היא מתוך שובע, ממה שנאמר **'עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה'**. כי הנה, **מֵאֵי** - מהו דיוק הלשון **'טוֹבָה'**. ומשיב, כי היא **שְׁבַעַא** - השובע כפשוטו, שצריך להיות שבע בברכת המזון. **כְּמָה דְּאָתָּא אָמַר** - כמו שנאמר (ירמיה מה יז) **'וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִתְּיָה טוֹבִים'**, הרי שהשביעה גורמת להיראות טובים. **בְּגִין כֵּן אֲצִטְרִיךְ חֻדוּהָ וְשְׁבַעַא** - משום כך צריך בברכת המזון שמחה ושובע.

במאמר זה ידרוש רבי חזקיה מן הפסוק 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך' שהשיכור מותר בברכת המזון, אף על פי שהוא אסור להתפלל, וכדי לבאר טעם הדבר, יבאר בתחילה כי גם בכללות, התפילה מובחרת יותר בלי אכילה, וברכת המזון מובחרת יותר כאשר היא בשביעה, וכדי לבאר טעם הדבר יבאר תחילה שורש התפילה וברכת המזון בספירות עליונות, ובה יבאר מדוע השיכור אסור להתפלל ומותר בברכת המזון.

פָּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה בְּהַאי קָרָא אֲבַתְרִיהּ וְאָמַר, 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ' (דברים ח י), **מִהָכָא דְּשִׁכּוֹר שְׂרִי לִיהּ לְבִרְכָא בְּרַפְתָּא דְּמְזוֹנָא, מַה דְּלִית הָכִי בְּצִלוֹתָא, דְּצִלוֹתָא לֹא הָכִי.**

דְּהָא צִלוֹתָא מְעִילָא בְּלֹא אֲכִילָהּ אִיהִי. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּצִלוֹתָא סִלְקָא לְעִילָא לְעִילָא, אֲתֵר דְּלִית בֵּיהּ לֹא אֲכִילָהּ וְלֹא שְׁתִּיָּה, וְעַל דָּא תְּנִינָן עֲלֵמָא דְּאֵתִי לִית בֵּיהּ אֲכִילָהּ וְשְׁתִּיָּה וְכוּ'.

אֲבָל שְׂאָר דְּרַגְוִין דְּלִתְתָּא אִית בְּבִרְכַת מְזוֹנָא, אֲשִׁתְּכַח גְּוֹנָא אַחְרָא וּמְעִילָא, הַהוּא בְּרַפְתָּא דְּאֲשִׁתְּכַח בְּשְׁבַעַא. בְּגִין דְּבִרְכַת מְזוֹנָא אִיהִי בְּאֲתֵר דְּאִית בֵּיהּ אֲכִילָהּ וְשְׁתִּיָּה, וּמִנִּיהּ נִפְק מְזוֹנָא וְשְׁבַעַא לְתַתָּא, וְעַל דָּא אֲצִטְרִיךְ לְאַחְזָאָה קַמִּיהּ שְׁבַעַא וְחֹדוּהָ.

בְּאֲתֵר דְּצִלוֹתָא לֹא הָכִי, דְּהָא סִלְקָא יְתִיר לְעִילָא לְעִילָא. וְעַל דָּא שְׁכּוֹר לֹא יִצְלִי צִלוֹתָא. בְּבִרְכַת מְזוֹנָא שְׁכּוֹר שְׂרִי לִיהּ לְבִרְכָא בְּרַפְתָּא מְזוֹנָא.

מִשְׁמַע מַהֲאֵי קָרָא, דְּכִתְיִב 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ, וְאָכַלְתָּ' זו אֲכִילָהּ, 'וְשָׂבַעְתָּ' זו שְׁתִּיָּה. דְּהָא שְׁבַעַא בְּחִמְרָא אִיהִי רְוִי, חִמְרָא שְׁבַעַא וְדָאֵי, וְדָא אִיהוּ שְׁכּוֹר, וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִתְּיָה טוֹבִים.

חֻדוּהָ וְשְׁבַעַא. כְּמָה דְּאָתָּא אָמַר (ירמיה מה יז) 'וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִתְּיָה טוֹבִים'. בְּגִין כֵּן אֲצִטְרִיךְ חֻדוּהָ וְשְׁבַעַא.

מלכות, הן הבחינות שיש בברכת המזון, **אֲשִׁתְּכַח גְּוֹנָא אַחְרָא וּמְעִילָא** - ועל כן נמצא כי בברכת המזון יש אופן אחר שהוא ברכת המזון המעולה, והיינו **הַהוּא בְּרַפְתָּא דְּאֲשִׁתְּכַח בְּשְׁבַעַא** - הברכה שתימצא כאשר יהיה המברך בשובע, כי מעיקר הדין אפשר לברך אפילו על כזית, אך הברכה המעולה והמובחרת היא דוקא כאשר היא על השובע. ומבאר הטעם, **בְּגִין דְּבִרְכַת מְזוֹנָא אִיהִי בְּאֲתֵר דְּאִית בֵּיהּ** - כיון שברכת המזון היא במידות התחתונות שהוא מקום שיש בו **אֲכִילָהּ וְשְׁתִּיָּה, וּמִנִּיהּ נִפְק מְזוֹנָא וְשְׁבַעַא לְתַתָּא** - וממקום זה יוצא ונשפע מזון ושובע למטה, **וְעַל דָּא** - ועל כן, כדי להמשיך ולקבל שפע המזון והשובע מן המידות העליונות, **אֲצִטְרִיךְ לְאַחְזָאָה קַמִּיהּ**

במאמר הקודם דרש רבי חייא את הכתוב 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך', וכתב דורש רבי חזקיה דרשה אחרת בפסוק זה.

פָּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה בְּהַאי קָרָא אֲבַתְרִיהּ וְאָמַר - פתח רבי חזקיה לדרוש בפסוק זה לאחר שדרש בו רבי חייא, מה שנאמר בפסוק (דברים ח י) **'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, מִהָכָא דְּשִׁכּוֹר שְׂרִי לִיהּ לְבִרְכָא בְּרַפְתָּא דְּמְזוֹנָא** - מכאן למדים ששיכור מותר לו לברך ברכת המזון, **מַה דְּלִית הָכִי בְּצִלוֹתָא, דְּצִלוֹתָא לֹא הָכִי** - מה שאין כן בתפילה, שהתפילה אינה כן כי השיכור אסור לו להתפלל.

כדי לבאר הטעם מדוע השיכור אסור בתפילה ומותר בברכת המזון, יבאר תחילה היכן מגיעים התפילה וברכת המזון בעולמות העליונים.

ומקדים, **דְּהָא צִלוֹתָא מְעִילָא בְּלֹא אֲכִילָהּ אִיהִי** - כי הנה התפילה מעולה יותר כאשר היא בלי אכילה, ושואל, **מֵאֵי טַעְמָא** - מה הטעם שהתפילה מעולה יותר בלי אכילה, ומשיב, **בְּגִין דְּצִלוֹתָא סִלְקָא לְעִילָא לְעִילָא, אֲתֵר דְּלִית בֵּיהּ** - כיון שהתפילה עולה למעלה למעלה שהוא מקום שאין בו **לֹא אֲכִילָהּ וְלֹא שְׁתִּיָּה**, שהוא עולם הבינה. **וְעַל דָּא תְּנִינָן עֲלֵמָא דְּאֵתִי לִית בֵּיהּ** - ועל כן שנינו שהעולם הבא אין בו **אֲכִילָהּ וְשְׁתִּיָּה וְכוּ'**, כי הבינה היא בחינת העולם הבא. וכיון שהתפילה עולה לבינה, על כן התפילה המעולה היא כאשר היא בלי אכילה כלל.

לאחר שהתבאר כי התפילה עולה לבינה שאין בה אכילה ושתייה, ועל כן התפילה שבלי אכילה היא המובחרת, יבאר באיזו בחינה עליונה היא ברכת המזון.

אֲבָל שְׂאָר דְּרַגְוִין דְּלִתְתָּא אִית בְּבִרְכַת מְזוֹנָא - אבל שאר המדרגות שלמטה מן הבינה, שהן הספירות מחסד עד

במאמר זה יבואר הטעם שציוה הקב"ה שיהיה שולחן במשכן, והטעם שצריך שיהיה עליו תמיד לחם הפנים, ויבאר, כי מן השולחן נמשך שפע המזון לכל העולם, וכיון שאין הברכה שורה במקום ריקן, על כן היה צריך להיות עליו תמיד לחם הפנים, ויבאר, כי גם בעת ברכת המזון נשפע שפע על ידי השולחן, ועל כן צריך שיהיה לפניו בעת הברכה שולחן ולחם עליו, ויוכיח מן המעשה שהיה אצל אלישע הנביא שאין הברכה שורה במקום ריקן.

במאמר זה יבואר הטעם שציוה הקב"ה שיהיה שולחן במשכן, והטעם שצריך שיהיה עליו תמיד לחם הפנים, ויבאר, כי מן השולחן נמשך שפע המזון לכל העולם, וכיון שאין הברכה שורה במקום ריקן, על כן היה צריך להיות עליו תמיד לחם הפנים, ויבאר, כי גם בעת ברכת המזון נשפע שפע על ידי השולחן, ועל כן צריך שיהיה לפניו בעת הברכה שולחן ולחם עליו, ויוכיח מן המעשה שהיה אצל אלישע הנביא שאין הברכה שורה במקום ריקן.

במשכן היה השולחן בפנים כדי להשפיע שפע לכל השולחנות שבעולם.

רבי ייסא פתח לבאר איך יתנהג האדם כשאוכל על שולחנו, ומקדים לפרש את הפסוק (שמות כה כג) 'ועשית שלחן עצי שטים וגו'. הנה, שלחן דא איהו קיימא לגו במשכנא - שולחן זה הוא עומד בפנים בתוך המשכן, ושואל, כיון שלא הקטירו עליו שום קרבן או קטורת, אם כן מאי טעמא - מה הטעם למצות השולחן, למה הוא נצרך במשכן, ומה הטעם שמקומו הוא בתוך המשכן, ומשיב, בגין דמגיה נפיק מזונא לכל עלמא - כיון שמן השולחן יוצא שפע המזון לכל העולם, לכן נצטוונו לעשות שולחן וליתנו בתוך ההיכל בפנים, כדי שיימשך משם שפע המזון וייצא אל התחתונים.

כיון שהתבאר שמן השולחן נמשך שפע המזון לכל העולם, יבואר מדוע היה צריך להיות עליו תמיד לחם הפנים.

ושלחן דא לא אצטריך למהוי בריקניא אפילו רגעא חדא, אלא למהוי עליה מזונא - ושולחן זה אסור שיהיה ריק אפילו לרגע אחד, אלא צריך שיהיה עליו תמיד מזון שהוא לחם הפנים, דהא ברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא - שהרי הברכה אינה מצויה במקום ריק, ובגין כך אצטריך למהוי עליה נהמא תדיר, דלהוי תדיר ברכתא עלאה משתכחא ביה - ומשום כך צריך שיהיה עליו לחם תמיד, כדי שתהיה הברכה העליונה מצויה בו תמיד, ומגו ההוא שלחן, נפקי ברקאן ומזוני לכל שאר פתורי דעלמא דאתברקאן בגיניה - וכיון שמתוך אותו שולחן יוצאים ברכות ומזונות לכל שאר שולחנות העולם

לאחר שהתבאר שעל ידי לחם הפנים שהיה על השולחן שבמשכן נשפע המזון לכל העולם, יבאר שכן הוא בשולחנו של אדם שצריך להיות עליו לחם בעת ברכת המזון.

ומוסיף רבי ייסא, שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי הכי קמיה שולחנו של כל אדם צריך גם הוא שיהיה כך, והיינו שיהיה השולחן נמצא לפניו בשעתא דקא מברך ליה לקודשא בריה הוא - בשעה שמברך את הקדוש ברוך הוא בברכת המזון לאחר המזון, בגין דתשרי עליה ברכתא מלעילא - כדי שתשרה על השולחן ברכה מלמעלה. כלומר, כיון שעל ידי ברכת המזון מקשר את השולחן שהוא רומז לבחינת המלכות עם הברכה העליונה, על כן צריך שיהיה השולחן לפניו בעת ברכת המזון, ולא יתחזי בריקניא, דהא ברקאן דלעילא לא שריין באתר ריקניא - ונוסף לזה צריך עוד שלא ייראה השולחן בריקנות אלא יהיה עליו ממזון הסעודה, כי הברכות העליונות אינן שורות במקום ריקן.

ומביא ראיה ליסוד זה שאין הברכה שורה במקום ריקן.

ומביא רבי ייסא ראיה שאין הברכה שורה במקום ריקן, דכתביב - שהרי כתוב אצל אשת עובדיה (מלכים ב' ד א-ד), 'ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע לאמור עבדך אישי מת ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה' והנשפה פא לקחת את שני ילדי לו לעבדים, ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אטוף שמן, ויאמר לך שאלי לך פלים מן החוץ מאת פל שכניך פלים רקים אל תמעיטי, ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך ויצקת על פל הפלים האלה והפלא פסיע'. הרי שלא נתברך והתרבה השמן אלא בגלל כלי השמן שהיה לה. והא אוקמוה חכרייא - והרי העמידוהו החברים שהטעם הוא משום שאין הברכה שורה על מקום ריקן.

רבי ייסא פתח, 'ועשית שלחן עצי שטים וגו' (שמות כה כג), שלחן דא איהו קיימא לגו במשכנא, מאי טעמא. בגין דמגיה נפיק מזונא לכל עלמא.

ושלחן דא לא אצטריך למהוי בריקניא אפילו רגעא חדא, אלא למהוי עליה מזונא, דהא ברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא, ובגין כך אצטריך למהוי עליה נהמא תדיר, דלהוי תדיר ברכתא עלאה משתכחא ביה. ומגו ההוא שלחן, נפקי ברקאן ומזוני לכל שאר פתורי דעלמא, דאתברקאן בגיניה.

שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי הכי קמיה, בשעתא דקא מברך ליה לקודשא בריה הוא, בגין דתשרי עליה ברכתא מלעילא, ולא יתחזי בריקניא, דהא ברקאן דלעילא לא שריין באתר ריקניא.

דכתביב (מלכים ב' ד ב) 'הגידי לי מה יש לך בבית', והא אוקמוה חכרייא.

שהרי הברכה אינה מצויה במקום ריק, ובגין כך אצטריך למהוי עליה נהמא תדיר, דלהוי תדיר ברכתא עלאה משתכחא ביה - ומשום כך צריך שיהיה עליו לחם תמיד, כדי שתהיה הברכה העליונה מצויה בו תמיד, ומגו ההוא שלחן, נפקי ברקאן ומזוני לכל שאר פתורי דעלמא דאתברקאן בגיניה - וכיון שמתוך אותו שולחן יוצאים ברכות ומזונות לכל שאר שולחנות העולם

Advertisement for 'Nafshi Zama' (נפשי צמאה לדעת כל רז סודך) featuring a dove and a box of products. Text includes: 'זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים גדולי הצדיקים שליט"א מעידים: ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם' and a logo for 'Merkaz Hazmanot'.